

Poesia completa incompleta

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Pere Jordi Bassegoda i Musté (Barcelona, 1892-1988), va agrupar les seves poesies a la col·lecció "Lectura popular", una col·lecció publicada entre el 1913 i el 1921. L'escriptor ho va tornar a fer, bo i afegint-hi les poesies que havia escrit posteriorment, l'any 1976, en un llibre titulat *Les cançons del meu molí*.

La pregunta, en el vent

Quan l'Émile, protagonista d'*El gat*, torna a casa i troba morta la seva dona al llit, amb la qual feia anys que no es parlaven, es pregunta, abans de sortir al carrer a buscar el metge, si ella l'havia cridat, si havia pronunciat el seu nom en la buidor d'aquella casa sense ecos. ("Est-ce qu'elle avait appelé?... Avait-elle prononcé son nom dans le vide de la maison sans échos?..."). En l'edició Quaderns Crema-Lluís Maria Todó de la novel·la de Simenon, l'Émile no es pregunta res.

Indeterminació

Una terrible confusió s'estén per la sala on Alcía celebra un banquet amb les dues reines, i de cop i volta veu que on seia la Reina Blanca seu ara la cuixa de xai, la cuixa que els cambrers havien retirat del seu plat una estona abans. En la versió labutxaca-Salvador Oliva d'*A través del mirall*, a la cadira de la Reina Blanca no hi seu pas la cuixa de xai, sinó "una cuixa de xai".

A deshora

El DIEC2 és l'únic diccionari que manté intacta la coixa i confusa definició fabriana de la locució "d'hora": "a una hora relativament poc avançada". Els altres diccionaris, o bé hi han afegit la indicació "aviat", com fan l'Alcover-Moll, Enciclopèdia i el Primer Diccionari, o bé l'han corregida, com fa, de manera encertada, el *Gran diccionari 62 de la llengua catalana*: "abans de l'hora habitual".

Antoni-Lluc Ferrer mostra en la seva edició d'*Un hivern a Mallorca* els textos plagiats per l'autora

Antoni-Lluc Ferrer (Palma, 1942), professor de català a la Universitat de Provença (Ais de Provença-Marsella), mostra en la seva edició d'*Un hivern a Mallorca*, de George Sand, publicada per Edicions de 1984, els textos que l'autora va utilitzar per a completar els records de la seva estada a l'illa, insuficients per a enllestir el llibre tal com pretenia. Aquests textos, que l'autora inclou, poc o molt manipulats, dins del relat, com si fossin una creació seva, estan indicats a la traducció, feta per Antoni-Lluc Ferrer, amb cursiva negreta. El traductor i editor els qualifica de citacions infidels o passatges plagiats.

Es pot donar el cas, per tant, de passatges autobiogràfics que en realitat es tracten d'una autoficció o "mentida literària". Però gràcies a l'indubtable domini de les tècniques novel·lístiques, l'autora fa creure al lector que li confia les seves experiències mallorquines, quan sovint es limita a resumir-hi les últimes lectures efectuades a París, bo i intercalant-hi els records de turista amb escenes inventades. L'ús de fonts escrites, i també orals, no havia estat mai estudiat, diu Ferrer.

Les fonts de les quals beu l'autora són tres. En primer lloc, el llibre *Souvenirs d'un voyage d'art a l'île de Majorque*, àlbum de gravats de Joseph-Bonaventura Laurens. Segons Ferrer, aquest volum fa néixer *Un hivern a Mallorca* perquè sense aquest material –format per monuments i paisatges que havia vist potser sense prestar-hi gaire atenció, i també per d'altres que no havia visitat– no s'hauria vist amb cor d'escriure el llibre.

En el pròleg, Laurens cita la que serà la segona font utilitzada per l'autora, el llibre *Voyage dans les îles Baléares et Pithiuses*, d'André Grasset de Saint-Saveur. Segons Ferrer, la presència de Laurens i de Grasset de Saint-Saveur en *Un hivern a Mallorca* queda patent en les nombroses citacions copiades.

La tercera font és, segons Ferrer, la més important i decisiva, i va ser personal. Correspon a l'ajut que li va prestar Josep Tastu, erudit perpinyanès establert a París. La de Tastu va ser una col·laboració tan decisiva que l'erudit bé mereixeria, diu el filòleg, de ser qualificat d'autor de l'obra, perquè va corregir els errors que va detectar en l'escrit, va assessorar-la sobre les particularitats de la societat illenca i li descobreix temes i personatges històrics que li havien passat per alt. Ho va fer proposant-li el fitxer que sobre el patrimoni cultural català havia elaborat durant les seves recerques efectuades a Catalunya i Mallorca el 1837. D'aquesta manera l'escriptora, que en més d'una ocasió només té temps d'enganxar les fitxes de Tastu al seu manuscrit, comenta Ferrer, esdevé sense pensar-s'ho la divulgadora d'un material aleshores inèdit i destinat als especialistes.

L'edició, a més de la traducció catalana de la novel·la, àmpliament anotada –més de 500 notes–, conté un recull d'una quarantena de cartes de l'època del viatge de l'autora, escrites entre l'octubre de 1838 i el juliol de 1839, epistolari que permet posar en dubte l'autenticitat d'alguns dels episodis més coneguts del llibre.

George Sand fa creure al lector que tot el que explica en el llibre *Un hivern a Mallorca* ho va viure.

Lluís Bonada